

УДК 342.92

Головков Олександр Миколайович,
аспірант
(Донецький юридичний інститут МВС України)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗВІТУ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Статтю присвячено актуальним питанням реалізації звіту дільничних офіцерів поліції. Здійснено аналіз положень чинного законодавства, що визначає порядок інформування населення про діяльність поліції. Автором подано тлумачення невизначених у законодавстві моментів, пов'язаних із механізмом реалізації звіту дільничних офіцерів поліції. Доведено, що звіт дільничних офіцерів поліції є правовою формою превентивної адміністративної діяльності цих суб'єктів, визначено напрями удосконалення, систематизації та оптимізації зазначеної форми діяльності.

Ключові слова: інформування, звіт, дільничний офіцер поліції, форма превентивної діяльності.

Постановка проблеми. Підвищення довіри до поліції з боку населення визначено однією з головних цілей Концепції першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ України, яка обумовила переосмислення головних принципів діяльності Національної поліції України та її структурних підрозділів, що знайшли своє втілення у нормативно-правових актах, які закріплюють нові механізми формування прозорості процедур та інформації в діяльності поліції, що має значення для населення.

Одним із таких механізмів, що покликані реалізовувати принцип відкритості та прозорості діяльності поліції (ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію») та принцип взаємодії з населенням на засадах партнерства (ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію»), цілком справедливо можна вважати звіт дільничних офіцерів поліції, запроваджений з прийняттям у 2017 році нової Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції (далі — Інструкція) [1]. Незважаючи на його нормативне закріплення, юридична природа цієї форми діяльності дільничних офіцерів поліції та механізм її реалізації потребує додаткового тлумачення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань адміністративної діяльності дільничних офіцерів поліції приділялася увага в роботах таких вчених, як К. К. Афанасьєв, А. В. Бережной, В.В. Бродовський, А. П. Головін, П. О. Линник, О. М. Мердова, В. І. Ткаченко, М. О. Тучак, В. В. Чумак і т. д., однак всі вони були підготовлені до реформування чинного законодавства, що визначає діяльність дільничних офіцерів поліції, і не розглядали проблем реалізації звіту в їхній діяльності.

Мета дослідження. Метою цієї статті є з'ясування основних проблемних питань, пов'язаних із реалізацією звіту дільничних офіцерів поліції, та визначення напрямів удосконалення, систематизації та оптимізації зазначеної форми діяльності.

Виклад основного матеріалу. У п. 4 Інструкції визначено, що звіт дільничних офіцерів поліції є періодичним (не рідше ніж двічі на рік) інформуванням виконавчого органу місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади про стан дотримання правопорядку на поліцейській дільниці, ужиті заходи щодо запобігання правопорушенням та підвищення довіри населення до поліції. У п. 2 розділу III Інструкції зазначено, що дільничний інспектор поліції проводить відкриті зустрічі з представниками органів місцевого самоврядування областей, районів, міст та сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування і населенням. Інформує про стан за-

конності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території. Це єдине положення щодо звітування дільничних інспекторів поліції, яке закріплено у названій вище Інструкції, однак воно не розкриває механізму його реалізації. Аналіз зазначеного положення засвідчив ряд проблемних моментів:

– звіт дільничного офіцера поліції є формою громадського контролю чи формою превентивної діяльності?

– звіт дільничного офіцера поліції є виступом у встановленому порядку перед виконавчим органом місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади чи заочним наданням певної інформації у формі звіту?

– при реалізації якої форми роботи виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад необхідно звітувати дільничним інспекторам поліції?

Зазначені недоліки нормативно-правового врегулювання звіту дільничних офіцерів поліції, на нашу думку, негативно можуть позначитися на правозастосовній діяльності, а сам звіт може стати формальним недієвим механізмом. Спробуємо подати власне бачення щодо тлумачення зазначених вище проблемних питань.

У положеннях Закону України «Про Національну поліцію» звіт про поліцейську діяльність розглядається як форма громадського контролю [2], проте це стосується тільки звітів керівника поліції та керівників територіальних органів поліції. У свою чергу, в адміністративно-правовій літературі інформування про діяльність поліції визначається як захід переконання в діяльності Національної поліції [3, с. 25; 4, с. 34; 5, с. 11], який є правовою формою адміністративної діяльності цих правоохоронних органів.

Слід відзначити, що звітування дільничних офіцерів поліції не є новою формою адміністративної діяльності цих підрозділів. У Положенні про службу дільничних інспекторів міліції в системі МВС України було визначено, що звіт дільничного інспектора міліції перед населенням є формою профілактичної роботи, яка включає систематичне доведення до відома громадян інформації про стан правопорядку на адміністративній дільниці, заходи, які вживаються міськрайорганом внутрішніх справ щодо попередження правопорушень з метою підвищення авторитету та довіри населення до його діяльності [6]. У дослідженнях до 2017 року звіт дільничного інспектора міліції розглядався як одна з форм адміністративної діяльності, яка реалізує принципи гласності, публічності, взаємодії з трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням. Він належить до юридично значущих дій, які є правовою формою адміністративної діяльності органів внутрішніх справ, у ході якого поряд з іншими завданнями реалізуються завдання методу переконання: вплив на свідомість і волю осіб з метою формування у них позиції добровільного дотримання ними норм права [7, с. 120].

О. О. Гайдуков звіт визначав як очний, відкритий, загальнодоступний виступ у встановленому порядку перед зборами громадян адміністративної дільниці (або декількох дільниць) з метою правового просвітництва, інформування населення про оперативну обстановку і роботу, що здійснена за певний період [8, с. 11]. Як бачимо, раніше звіт також розглядався як форма превентивної діяльності. Основною відмінністю було те, що дільничний офіцер поліції (дільничний інспектор міліції) повинен був звітувати безпосередньо перед територіальною громадою, що значно унеможлиблювало його проведення через відсутність належних приміщень для зборів населення території обслуговування, а також зацікавленості останніх в участі у зазначеному заході.

Отже, цілком справедливим є визначення звіту дільничних офіцерів поліції саме правовою формою превентивної адміністративної діяльності цих суб'єктів.

Як уже зазначалося, виконавчими органами місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади є їхні виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено тільки положення щодо заслуховування районними і обласними радами виключно

на їхніх пленарних засіданнях інформації керівників органів Національної поліції про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території [9]. У свою чергу, повноважень виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради щодо заслуховування звітів дільничних офіцерів поліції в ньому не передбачено. У ч. 1 ст. 52 Закону України «Про місцеве самоврядування» зазначено, що виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради може розглядати і вирішувати питання, віднесені цим Законом до відання виконавчих органів ради. Повноваження виконавчих рад щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян закріплено в статті 38 зазначеного закону, проте і в ній відсутня норма щодо заслуховування звітів дільничних офіцерів поліції. Через це вважаємо цілком доречним ч. 1 ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування» доповнити п. 2-1 такого змісту: «(2-1) заслуховування інформації підрозділів Національної поліції про стан дотримання правопорядку на відповідній території, ужиті заходи із запобігання правопорушенням, підвищення довіри населення до поліції».

Основною формою роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є його засідання, які скликаються у разі необхідності, але не рідше одного разу на місяць. Саме тому звіт дільничного офіцера поліції повинен передбачати його очний виступ на засіданні виконавчого органу місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади. Крім того, аби надати можливість ознайомитися зі звітами дільничних офіцерів поліції кожному члену територіальної громади, вважаємо за доцільне закріпити обов'язковість опублікування звітів дільничних офіцерів поліції на офіційних сайтах територіальних органів поліції за десять днів до засідання виконавчого комітету, на якому його буде заслухано. Це також надасть можливість представникам виконавчого комітету заздалегідь ознайомитися з положеннями звіту, сформулювати питання, які можуть бути поставлені дільничному офіцеру поліції у ході його звітування.

Ураховуючи те, що засідання виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради проводяться переважно на плановій основі, цілком доречним є передбачення керівниками відділів, секторів превенції надання клопотань голові відповідного виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради щодо внесення до порядку денного питань заслуховування звітів дільничних офіцерів поліції не рідше ніж двічі на рік.

Висновки та перспективи подальшого розвитку у даному напрямі. Враховуючи те, що у положеннях Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції механізм реалізації звіту дільничних офіцерів поліції чітко не визначений, з метою удосконалення, систематизації та оптимізації зазначеної діяльності вважаємо за доцільне:

- у положеннях Інструкції в розділі III «Взаємодія з населенням» прописати механізм реалізації звітів дільничними інспекторами поліції;
- розробити та затвердити методичні рекомендації щодо підготовки, організації та проведення звітів дільничними офіцерами поліції;
- у рамках службової підготовки під час проведення занять з функціональної підготовки організувати періодичні методичні заняття з дільничними офіцерами поліції щодо порядку підготовки ними відповідних звітів та впровадження позитивного досвіду цієї діяльності у роботі Національної поліції України, що цілком відповідатиме нормам Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ МВС України від 28 липня 2017 року № 650. *Офіційний вісник України*. 2017. № 70. Ст. 2136.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40–41. Ст. 379.

3. Адміністративна діяльність Національної поліції: загальна частина. Київ, 2017. 248 с.
4. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях. Харків, 2017. 242 с.
5. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях. Київ, 2016. 196 с.
6. Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 листопада 2010 року № 550. *Офіційний вісник України*. 2010. № 95. Ст. 3386.
7. Мердова О. М. Звіт дільничного інспектора міліції як форма адміністративної діяльності. *Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: матеріали науково-практ. конференції* (Харків, 15 квітня 2015 року). Харків, 2015. С. 119–122.
8. Гайдуков А. А. Отчет участкового уполномоченного полиции перед населением о проделанной работе как механизм реализации принципов открытости и публичности, общественного доверия и поддержки граждан в деятельности полиции. *Актуальные проблемы борьбы с преступлениями и иными правонарушениями*. 2014. № 12–3. С. 10–12.
9. Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.

Головков Александр Николаевич,
аспирант
(*Донецкий юридический институт МВД Украины*)

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РЕАЛИЗАЦИИ ОТЧЕТА УЧАСТКОВЫХ ОФИЦЕРОВ ПОЛИЦИИ

Статья посвящена актуальным вопросам реализации отчета участковых офицеров полиции. Осуществлен анализ положений действующего законодательства, которое определяет порядок информирования населения о деятельности полиции. Автором осуществлено толкование неопределенных в законодательстве моментов, связанных с механизмом реализации отчета участковых офицеров полиции. Доказано, что отчет участковых офицеров полиции является правовой формой превентивной административной деятельности этих субъектов, определены направления усовершенствования, систематизации и оптимизации указанной деятельности.

Ключевые слова: информирование, отчет, участковый офицер полиции, форма превентивной деятельности.

Golovkov Alexander Nikolaevich,
Post-graduate student
(*Donetsk Law Institute of MIA of Ukraine*)

URGENT QUESTIONS OF IMPLEMENTATION OF POLICE OFFICERS' REPORT

The article dwells urgent questions of implementation the district police officers' report. The analysis of current legislation is made; it determines the procedure of informing the public about the police's activities.

The author interprets the commentary of indeterminate points in the legislation, in connection with implementation mechanism of the district police officers' report. It is proved that the district police officers' report is a legal form of preventive administrative activity of these persons. The report provides face-to-face speech at the meeting of the executive body of local self-government consolidate community. The author proposes to fix the obligatoriness of district police officers' reports on the websites of the territorial police agencies ten days before the meeting of the executive body of local self-government is held. It is done in the view of studying with the report of interested persons, as well as the population of a certain territory.

The article outlines the directions of development, systematization and optimization of this activity, provide for the next points:

the normative consolidation of implementation mechanism for the district police officers' reports in a departmental regulatory legal act;

elaboration and implementation into practical activity the methodological recommendations in the preparation, organization and management of reports;

systematic training of methodical lessons with district police officers as the part of official training during the training sessions in the preparation, organization and management of reports.

Key words: informing, report, district police officer, form of preventive activity.

Надійшла до редколегії 2.11.2017